

Canllaw cyflym i staff gorsaf bleidleisio

Dylid defnyddio'r canllaw hwn ynghyd â *Llawlyfr i staff gorsaf bleidleisio'r Comisiwn*. Mae cyfeiriadau i dudalennau yn y canllaw hwn yn dangos lle mae mwy o wybodaeth i'w gael yn y llawlyfr.

Pwy all bleidleisio yn yr orsaf bleidleisio?

t 13

Mae llythrennau nesaf at gofnod etholwr ar y gofrestr yn dangos p'un a bod hawl ganddynt bleidleisio yn yr etholiad ai peidio. Dim ond yr etholwyr canlynol **all dderbyn** papur pleidleisio yn yr orsaf bleidleisio:

Llythrennau	Pwy
Dim llythrennau	Etholwyr arferol
Dim llythrennau +N	Etholwyr wedi'u cofrestru'n ddiennw
Dyddiad ar neu cyn y diwrnod pleidleisio	Etholwyr fydd yn 18 oed ar neu cyn y diwrnod pleidleisio (heblaw bod ganddynt hefyd A, E, G, K, L neu U wrth ymyl eu henw)
F neu F+N	Etholwyr tramor

Pwy na all bleidleisio yn yr orsaf bleidleisio?

tt 13–14

Ni ddylid rhoi papur pleidleisio i'r etholwyr canlynol yn yr orsaf bleidleisio:

Llythrennau	Pwy
Dyddiad ar ôl y diwrnod pleidleisio	Etholwyr na fydd yn 18 oed nes ar ôl y diwrnod pleidleisio
A neu A+N	Pleidleiswyr post
E neu E+N	Arglwyddi tramor
G neu G+N	Rhai dinasyddion aelod-wladwriaethau'r UE
K neu K+N	Rhai dinasyddion aelod-wladwriaethau'r UE
L neu L+N	Arglwyddi
U neu U+N	Rhai dinasyddion aelod-wladwriaethau'r UE

Beth yw'r broses bleidleisio arferol?

tt 12–15

<p>Cam 1 – Dilysu'r pleidleisiwr</p>	<p>Cyfarch yr etholwr a gofyn iddyn nhw nodi eu henw a'u cyfeiriad.</p> <hr/> <p>Cadarnhau eu bod yn gymwys i bleidleisio yn yr etholiad drwy wirio eu cofnod ar y gofrestr.</p> <hr/> <p>Tynnwch linell yn erbyn (ond nid trwy) gofnod y pleidleisiwr ar y gofrestr.</p> <hr/> <p>Darllenwch eu henw a'u rhif etholwr (sy'n cynnwys cofnod y dosbarth pleidleisio) o'r gofrestr.</p>
<p>Cam 2 – rhoi'r papur pleidleisio</p>	<p>Rhowch rif yr etholwr ar y rhestr rhifau cyfatebol wrth ymyl y rhif papur pleidleisio perthnasol.</p> <hr/> <p>Sicrhewch fod gan y papur pleidleisio sydd i'w roi'r marc swyddogol.</p> <hr/> <p>Plygwch y papur pleidleisio a'i roi i'r pleidleisiwr heb ei blygu. Gofynnwch iddo ei blygu eto unwaith iddynt farcio eu papur pleidleisio yn y bwth pleidleisio.</p>
<p>Cam 3 – pleidleisio</p>	<p>Mae'r pleidleisiwr yn marcio'r papur pleidleisio yn gyfrinachol yn y bwth pleidleisio.</p> <hr/> <p>Gofynnwch i'r pleidleisiwr i ddangos rhif y papur pleidleisio a'r marc adnabod unigryw ar gefn y papur pleidleisio cyn iddynt ei roi yn y blwch pleidleisio.</p>

Beth os...

Nad yw deiliad yr allwedd wedi cyrraedd?

t 6

Ceisiwch gysylltu gyda deiliad yr allwedd. Os oes angen, gwnewch drefniadau amgen, e.e. gosodwch orsaf bleidleisio dros dro yng nghefn y car. Rhowch wybod i'r swyddfa etholiadau. Mae'n rhaid i bleidleisio gychwyn am 7am.

Yw etholwr yn dinistrio eu papur pleidleisio?

t 15

Canslwlch y papur pleidleisio wedi'i ddinistrio. Rhowch ef yn yr amlen briodol, rhowch 'wedi canslo' ar y rhestr rhifau cyfatebol a rhowch bapur pleidleisio arall i'r pleidleisiwr.

Nad yw etholwr yn gallu cael mynediad i'r orsaf bleidleisio?

t 20

Ewch a'r papur pleidleisio allan i'r etholwr ar ôl rhoi gwybod i unrhyw asiantiaid sy'n bresennol. Sicrhewch ddiogelwch y bleidlais drwy'r amser.

Oes angen cymorth ar etholwr anabl?

Cynigwch gymorth. Esboniwch pa gymorth sydd ar gael.

tt 20–22

Yw'r person sy'n gofyn am bapur pleidleisio yn ymddangos ar y gofrestr fel ei fod wedi pleidleisio eisoes?

tt 27; 30

Gwiriwch os ydynt wedi penodi dirprwy. Os na, dilynwch y broses papur pleidleisio wedi tendro. Gofynnwch y cwestiynau rhagnodedig cyn rhoi papur pleidleisio wedi tendro. Peidiwch â rhoi papur pleidleisio wedi tendro os nad atebwyd y cwestiynau mewn modd boddhaol. Rhowch wybod i'r swyddfa etholiadau.

Yw etholwr gyda marciwr 'A' ar y gofrestr yn dweud nad ydynt wedi gwneud cais i bleidleisio drwy'r post?

tt 25; 30

Peidiwch â rhoi papur pleidleisio arferol. **Os ydynt wedi derbyn eu pleidlais bost:** anogwch nhw i'w ddychwelyd i'r orsaf bleidleisio neu'r swyddfa etholiadol erbyn 10pm. Os nad ydynt am ei ddychwelyd, dilynwch y weithdrefn papur pleidleisio wedi tendro. **Os nad ydynt wedi derbyn eu pleidlais bost:** os yw cyn 5pm, cyfeiriwch nhw at y swyddfa etholiadol i gael un yn ei le; os yw ar ôl 5pm, neu os nad ydynt am gael un yn ei le, dilynwch y weithdrefn papur pleidleisio wedi tendro. Gofynnwch y cwestiynau rhagnodedig cyn rhoi papur pleidleisio wedi tendro. Peidiwch â rhoi papur pleidleisio wedi tendro os nad atebwyd y cwestiynau mewn modd boddhaol.

Yw etholwyr yn honni colli neu heb dderbyn eu pleidlais bost?

tt 26; 30

Cyn 5pm: cyfeiriwch nhw at y swyddfa etholiadau i gael un yn ei le.
Ar ôl 5pm: dilynwch y weithdrefn papur pleidleisio wedi tendro. Gofynnwch y cwestiynau rhagnodedig cyn rhoi papur pleidleisio wedi tendro. Peidiwch â rhoi papur pleidleisio wedi tendro os nad atebwyd y cwestiynau mewn modd boddhaol.

Yw etholwr yn gofyn sut i gwblhau eu papur pleidleisio?

Esboniwch y dylai pleidleiswyr farcio eu papur pleidleisio drwy roi un 'X' yn y blwch drws nesaf i'r ymgeisydd o'u dewis nhw.

t 2

Nad yw person ar un o'r cofrestrau na'r hysbysiadau?

Peidiwch â rhoi papur pleidleisio. Cyfeiriwch y pleidleisiwr at y swyddfa cofrestru etholiadol.

tt 23–24

Yw etholwr yn rhoi cerdyn pleidleisio i chi heb enw na chyfeiriad?

t 29

Rhoddir cardiau pleidleisio fel hyn i etholwyr a gofrestrir yn ddiennw. Peidiwch â gofyn am enw a chyfeiriad yr etholwr. Dilynwch y weithdrefn ar gyfer rhoi papur pleidleisio i etholwr diennw.

Yw etholwr am ddychwelyd eu pleidlais bost i'r orsaf bleidleisio?

t 25

Gwiriwch y gellir dychwelyd y bleidlais bost i'r orsaf bleidleisio. Os gall, rhowch ef yn y pecyn a ddarperir. Os na, neu os ydych yn ansicr, cyfeiriwch y pleidleisiwr at y swyddfa etholiadau.

Yw person yn gofyn i bleidleisio ar ran rhywun sydd wedi cael argyfwng meddygol?

t 27

Rhowch bapur pleidleisio iddynt os ydynt wedi'u penodi'n ddirprwy mewn argyfwng yn unig. Os na, esboniwch y gellir penodi dirprwyon mewn argyfwng hyd nes 5pm, a chyfeiriwch nhw at y swyddfa cofrestru etholiadol i gael mwy o wybodaeth am y broses hon.

Ydych chi, neu rywun arall, yn amau bod y person sy'n gofyn am y papur pleidleisio ddim pwyl maen nhw'n honni ydyn nhw?

t 37

Dim ond cyn rhoi papur pleidleisio y gall y Swyddog Llywyddu ofyn y cwestiynau rhagnodedig. Mae gan asiantiaid hawl i ofyn bod y Swyddogion Llywyddu yn gofyn y cwestiynau hyn. Os oedd eu hatebion yn foddhaol, dylid rhoi papur pleidleisio arferol. Ni ddylid gwneud ymholiadau pellach o ran hawl rhywun i bapur pleidleisio. Rhowch wybod i'r swyddfa etholiadau.

Oes digwyddiad argyfyngus (e.e. tân, llifogydd ac ati)?

t 35

Peidiwch â rhoi diogelwch unrhyw un mewn perygl. Os yw'n ddiogel gwneud, gosodwch orsaf bleidleisio yn gyfagos. Rhowch wybod i'r swyddfa etholiadau.

Manylion cyswllt

Os ydych yn ansicr o unrhyw rai o'r gweithdrefnau yn y llawlyfr, neu fod angen i chi gysylltu â'r swyddfa etholiadau am unrhyw reswm arall, cysylltwch â: